

Φυσική IV (Κβαντομηχανική-I), ΣΕΜΦΕ 4^ο Εξ., Ακ. Έτος 2015-2016

Κανονική εξέταση

Διδάσκων: Γ. Ζουπάνος

Συνεργάτες: Κ. Ντρέκης, Γ. Πατέλλης

Τετάρτη 22.06.2016 8:30, Διάρκεια 2.5 ώρες

Θέμα 1. Το 1977 στο Fermilab ανακαλύφθηκε ότι το στοιχειώδες σωματίδιο b (*beauty*), μάζας $m_b = 4.2\text{GeV}$, και το αντισωματίδιό του $\bar{b}$ μπορούν να σχηματίσουν μια δέσμια κατάσταση που ονομάστηκε μεσόνιο Y . Λαμβάνοντας υπόψιν μόνο τις μη - διαταρακτικές επιδράσεις της κβαντικής χρωμοδυναμικής (QCD) μπορούμε να θεωρήσουμε ότι τα σωματίδια $b, \bar{b}$ κινούνται σε ένα στατικό δυναμικό

$$V(r) = Br$$

όπου B θετική σταθερά.

- Εφαρμόστε τη συνθήκη κβάντωσης του Bohr για να υπολογίσετε τις ενεργειακές στάθμες του συστήματος.
- Υπολογίστε τη συχνότητα της ακτινοβολίας που εκπέμπεται όταν το σύστημα μεταπίπτει από την πρώτη διεγερμένη στη θεμελιώδη του κατάσταση.

Υπόδειξη: Το σύστημα των σωματιδίων b και $\bar{b}$ ίδιας μάζας ($m_b = m_{\bar{b}}$) που περιστρέφονται γύρω από το κέντρο βάρους τους είναι ισοδύναμο με το σύστημα κατά το οποίο ένα σώμα με ανηγμένη μάζα

$$M = \frac{m_b m_{\bar{b}}}{m_b + m_{\bar{b}}} = \frac{m_b^2}{2m_b} = \frac{m_b}{2}$$

περιστρέφεται γύρω από σταθερό σημείο.

Θέμα 2. Σωματίδιο με μάζα m είναι περιορισμένο σ' ένα μονοδιάστατο κουτί με αδιαπέραστα τοιχώματα, δηλαδή σε δυναμικό

$$V(x) = \begin{cases} 0 & \text{για } 0 < x < a, \\ +\infty & \text{για } x \leq 0 \text{ ή } x \geq a \end{cases}$$

Οι κανονικοποιημένες κυματοσυναρτήσεις για τις στάσιμες καταστάσεις έχουν τη μορφή $\psi_n(x) = \sqrt{\frac{2}{a}} \sin\left(\frac{n\pi x}{a}\right)$ ($n = 1, 2, 3, \dots$). Θεωρήστε ότι το σωματίδιο βρίσκεται τη χρονική στιγμή $t = 0$ στην κατάσταση

$$\psi(x, 0) = N \sum_{n=1}^{\infty} \left(\frac{1}{\sqrt{2}}\right)^n \sin\left(\frac{n\pi x}{a}\right)$$

- Υπολογίστε τον συντελεστή N ώστε η $\psi(x, 0)$ να γραφτεί ως κανονικοποιημένος γραμμικός συνδυασμός των ιδιοκαταστάσεων $\psi_n(x)$.

β) Υπολογίστε την πιθανότητα να βρεθεί το σωματίδιο στην κατάσταση με ενέργεια $E = \frac{2\pi^2\hbar^2}{ma^2}$ μετά από χρόνο t .

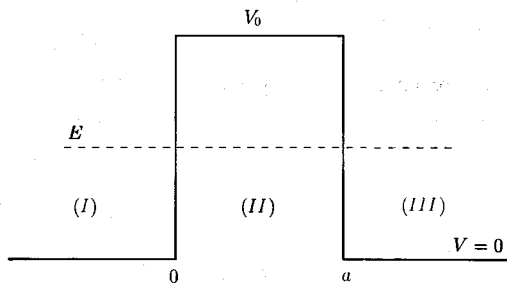
γ) Έστω ότι γίνεται μέτρηση της ενέργειας του σωματιδίου και βρίσκεται $E = \frac{2\pi^2\hbar^2}{ma^2}$. Ποιά είναι η πιθανότητα να μετρήσουμε ενέργεια $E = \frac{\pi^2\hbar^2}{2ma^2}$ σε χρόνο t αμέσως μετά τη μέτρηση;

Υπόδειξη: Ισχύει η σχέση $\sum_{n=1}^{\infty} \left(\frac{1}{2}\right)^n = 1$.

Θέμα 3. Δέση σωματιδίων μάζας m προσπίπτει από αριστερά σε δυναμικό της μορφής

$$V(x) = \begin{cases} 0 & , \quad x < 0 \\ V_0 & , \quad 0 < x < a \\ 0 & , \quad x > a \end{cases}$$

με ενέργεια $E = \frac{V_0}{2}$.

α) Να βρείτε τη μορφή της κυματοσυνάρτησης παντού στο χώρο.

β) Να υπολογίσετε το ρεύμα πιθανότητας της προσπίπτουσας δέσμης στην περιοχή (I), $J_{\text{πίο}}^{(I)}$, καθώς ρεύμα πιθανότητας της διερχόμενης δέσμης στην περιοχή (III), $J_{\text{ε}}^{(III)}$.

γ) Χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες συνοριακές συνθήκες δείξτε ότι ο συντελεστής διέλευσης έχει τη μορφή

$$T = \frac{4e^{2a\sqrt{\frac{mV_0}{\hbar^2}}}}{(e^{2a\sqrt{\frac{mV_0}{\hbar^2}}} + 1)^2}$$

Θέμα 4. Ένα σωματίδιο μάζας m και γωνιακής συχνότητας ω περιγράφεται από την κυματοσυνάρτηση

$$\psi(x,t) = N \exp\left(-\frac{m\omega x^2}{2\hbar} - \frac{i\omega t}{2}\right)$$

α) Βρείτε την έκφραση για τη διάσταση του συντελεστή N συναρτήσει των διαστάσεων $[m]$, $[\omega]$ και $[\hbar]$.

β) Βρείτε τη συνάρτηση της δυναμικής ενέργειας $V(x)$ ώστε η $\psi(x,t)$ να ικανοποιεί την χρονοεξαρτώμενη εξίσωση του Schrödinger.

γ) Θεωρήστε ότι για το μονοδιάστατο αυτό πρόβλημα ισχύει

$$\frac{d\langle \hat{x}\hat{p} \rangle}{dt} = 2\langle K \rangle - \left\langle x \frac{dV(x)}{dx} \right\rangle$$

όπου K η κινητική ενέργεια και $V(x)$ η δυναμική. Δείξτε ότι $\langle K \rangle = \langle V \rangle$ για την παραπάνω κατάσταση.

δ) Αν $N = \left(\frac{m\omega}{\pi\hbar}\right)^{1/4}$, να υπολογίσετε τη μέση τιμή $\langle \psi(x,t) | \hat{x}\hat{p} + \hat{p}\hat{x} | \psi(x,t) \rangle$

Η εξέταση πραγματοποιείται με ανοικτά βιβλία αλλά ΟΧΙ προσωπικές σημειώσεις.

Τα θέματα είναι ισοδύναμα. Να απαντήσετε σε όλα τα θέματα.

Καλή επιτυχία.